

TAX-FARMING IN THAILAND IN THE EARLY BANGKOK PERIOD

Miss Yada Praparpun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics

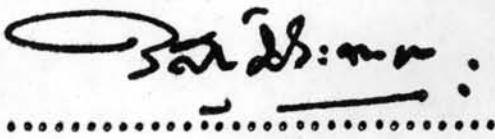
Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

1976

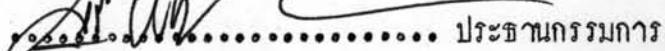
บังคับวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญา наукพิเศษ

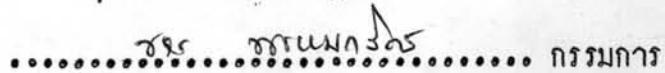
(ศาสตราจารย์ ดร. วิชิต ม่วงวงศ์ ประจวบเนมา)

คำนวณ

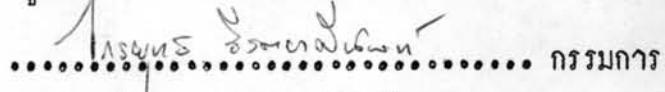
คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ

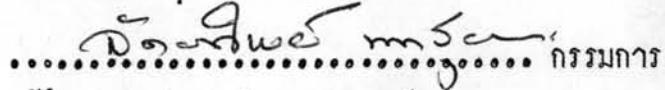
(ดร. สุเมรุ ประสาสน์เทราวดุล)

 กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชั้น พรหมกลิกร)

 กรรมการ

(อาจารย์ไกรบุษ พิริยาคีมันท์)

 กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรพิพิพ นาถสุภา)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรพิพิพ นาถสุภา

ลิขสิทธิ์ของบังคับวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง

ระบบเจ้าก้ามีนายօการสมัยกรุงเทพฯ ยุคหนึ่

โดย

นางสาวฤาดา ประภาพันธ์

แผนกวิชา

เศรษฐศาสตร์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ระบบเจ้าภาพเมืองการสัมยักรุงเทพฯ ยุคหนึ่ง

ชื่อ

นางสาวญาดา ประภานันด์

แผนกวิชา

เศรษฐศาสตร์

ปีการศึกษา

๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้ เพื่อที่จะเน้นถึงการจัดหารายได้ตามวิธีการผู้徂กษาภัยของประเทศไทยสัมยักรุงเทพฯ ยุคหนึ่ง ต้องศึกษาการภาำป์ของการสัมยักรักษาล้วน ๆ ภิงรักษาล้วน ๆ ๙ (ตอนที่ ๑) ภิงรักษาล้วน ๆ ๘ (ตอนที่ ๒) และ ๗ มากกว่ารักษาล้วน ๆ น่องจากเป็นสมัยหนึ่ง การพัฒนาวิธีการผู้徂กษาภัยโดยเอกสารครั้งใหญ่

การผู้徂กษาภัยของรัฐนั้นถูกดำเนินงานโดยเอกสาร ซึ่งส่วนมากเป็นตราสามรถ วิธีการเก็บภาษีการเช่นนี้สามารถคำรับรองอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลาหนึ่งทั้งที่ก่อให้เกิดผลเสียก็ สั่งดีการของสังคม ก็เพราสภាពารถบังอย่างที่เป็นอยู่ในเวลานั้นโดยเฉพาะระบอบกัปตันก้าว ในสังคม ผู้คนน่องมาจากการฝ่ายผู้บุกรุกและผู้จัดเก็บภาษีมีผลประ โยชน์รวมกันในการคิง เอาส่วนเกินมาจากผู้ที่เป็นฐานของสังคม การคิงผลประโยชน์มาก ไม่เคยลิขิการครอบครองบัวจัยการผลิตตามกฎหมาย และการให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน

ในระบบภาษีนี้เน้นการควบคุมตรวจสอบเป็นไปอย่างหละหลวยมาก จึงทำให้เอกสารผู้ทำการจัดเก็บภาษีและข้าราชการบางคนทำการทุจริตได้ นอกจากการเก็บภาษีในหลักเกณฑ์ที่คือ ผู้ประกอบวิสาหกิจการใช้จ่ายกันได้เป็นไปเพื่อสังคมอย่างแท้จริง คือส่วนเกินที่เก็บจากประชาชนไปทั้งสิ้นกลับคืนมาเท่าไหร่ก็ แท้จริงแล้วอยู่ในกลุ่มบุคคลของคนการก่อสร้างงานพัฒนาทางฯ ตลอดจนการสั่งสินค้าฟุ่มเฟือยเข้ามา ฯลฯ

นอกจากการศึกษา สรุปให้การระบบการเก็บภาษีการโดยเอกสารประกอบกับรัฐบาลไม่ใช่ ความคุ้มครองให้ไว้ดี เป็นเหตุให้เอกสารเจ้าภาษีและข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องบางคนสามารถ

ร่วมนือกันทำการทุจริตໄດ້ ທີ່ຍັງທຳໄຫ້ເຈິ້ນທອງຫົ່ງຄວາມເປັນກາຮະສະບັບຫຼຸດໃນປະເທດເປັນຈຳນວນ
ບາກຄູກລົງຂອງນອກປະເທດໄປເນື່ອປະກອບກັບກາຮີໃຈ້າຍອຍໆຢາງຝຶກທາງ ແລະກາຮັກແຮງຈູ່ງໃຈຂອງ
ປະຊາຊົນກໍເປັນເຫຼຸ່ມທີ່ທຳໄຫ້ກາຮັກນາປະເທດເປັນໄປໄດ້ຍາກ ແນ້ງກະບຽນກາຮັກກັ່ງອາກຈະນີ້ກາຮ
ແກ້ໄຂໃນສັນຍັກຄາດທີ່ ຕໍ່ກໍຕາມ ແທວານີ້ຜົດໃນກາຮະຕຸນແຮງຈູ່ງໃຈຂອງປະຊາກນອຍນາກ ເນື່ອງ
ຈາກຄູກປົດຍີໃຫຍ່ໃນກາຮະການີ້ຝຶກຫຼັກເປັນເວຕານານ

Thesis Title Tax Farming in Thailand in the Early Bangkok Period.

Name Miss Yada Praparpun

Department Economics

Academic Year 1976

ABSTRACT

This Study of Tax farming system tries to show the way to finance income by means of tax monopoly or tax farming. The study also deals with the behavior of those who collected tax and the people who paid the tax. The scope of the study covers the tax system practiced from the reign of King Rama I to that of King Rama V, stressing the reign of King Rama III and IV.

Our tax monopoly was often operated by foreign individual. Though the method of tax collection in Thailand had many disadvantages to our social welfare it could be in use for a long time owing to some circumstances existed in that period, especially the patronage system. This was because the governors and tax collectors (farmers) shared some benefit from surplus production in the society. The governors and the tax collectors could exploit the people because of the ineffectiveness of the check and control system. In addition the expenditure from the amount financed was not at all productive. The tax collected from the people was not allocated for the benefit of all but of a minority group who had power over others.

Finally, tax collection (farming) by individuals especially foreigner without the ability of the government to check and control was one of the causes of corruption and capital outflow. These problems together with the wrong direction of private expenditure and the lack of people's incentive were obstacles to development. Though the tax system was improved in the reign of King Rama V, the problem of people's incentive could not be solved.

กิติกรรมประกาศ

ในที่สุดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็สำเร็จลงได้ แม้จะประสบอุปสรรคเที่ยงไรก็ตาม การงานพนอุปสรรคมาໄก็คิวความช่วยเหลือจากบุคลากรหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนรู้สึกขอบพระคุณและขอบคุณอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุกา อ้าวารย์ผู้ควบคุมการวิจัยของผู้เขียน ซึ่งกรุณาให้เอกสารและคำแนะนำตลอดจนการวิจัยผลงานทักษะตอนอย่างจริงใจ หากปราศจากอาจารย์แล้ววิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็ไม่อาจสำเร็จลงได้ ผู้เขียนยังรู้สึกขอบคุณครรภ์ของอาจารย์ที่ช่วยให้ผู้เขียนติดตอกับอาจารย์โดยส่วนตัวอย่างยิ่ง

ผู้เขียนยังไครับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.ชมเพลิน จันทร์ เรืองเพ็ญ ในการจัดทำกรรมาการผ่อนให้ จนกระทั่งอาจารย์ สุทธิ ประสาสน์เรือนรุ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชชร พฤห์มงคล และอาจารย์ ไกรยุทธ์ ชีร不了กินันท์ รับเป็นประธานกรรมาการ และกรรมการผ่อนวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจารย์ทั้งสามท่านกรุณาตรวจสอบแก้และให้อสูตและที่มีคุณภาพแก้ไข ซึ่งยกที่นี่เขียนจะลืมพระคุณอันนี้ได้

นอกจากนี้อาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหงหลายท่าน อาทิ ดร.บรรพต วีรลักษณ์ อาจารย์ เอนก เที่ยรดา อาจารย์ สมจินตนา ศิริลักษณ์ อาจารย์ เสาร์ยิบ พันธุ์พัฒน์ และหัวหน้าแผนกวิชาประวัติศาสตร์ เรือนรุ่ง ฯลฯ ได้ให้ความช่วยเหลือแก้ไขอย่างมากที่ผู้เขียนจะบรรยายให้หมดทันได้

ในขั้นการพิมพ์และอัดสำเนานั้น ผู้เขียนขอขอบพระคุณแม่กดอุปกรณ์เพื่อข้าราชการของเมทากาน ที่สละเวลาและความสุขส่วนตัวมาช่วยในการนี้อย่างเข้มแข็ง หากปราศจากบุคลากรลุนี้แล้ววิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็ไม่อาจสำเร็จลงได้

ผู้เขียนขอขอบคุณที่ทวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งให้เงินอุดหนุน ๑,๕๐๖ บาท และขอบคุณกรรมการสวัสดิการ ข้าราชการคณบดีเรือนรุ่งศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งอนุมัติเงินกู้ ๒,๐๐๐ บาท โดยไม่มีคิดดอกเบี้ย

ในที่สุดเขียนในการขอบพระคุณและขอบคุณทุกทานที่ให้ความช่วยเหลือแก่เขียนอย่าง
ดีเยี่ง ไม่ว่าจะด้วยวิถีทางใด ๆ ก็ตาม แม้เขียนจะมีได้ลางานไว้ ณ ที่นี่ ส่วนความบก
พร่องใด ๆ ผู้เขียนขออนรับไว้แต่เพียงผู้เดียว.

ญาดา ประภาพันธ์

๔๖

ແມ່ນີ້ພຣະຄຸມຍິ່ງ ແລະ ອາຈາຮຍ່າທຸກທ່ານ

ທີ່ເຫັດວາມຮູ້ແກ້ວງເຈີຍນ

สารบัญ

၁၆၇

๓. อุปนิษาบุคคลราย (พ.ศ. ๒๙๙๘ - ๒๓๑๐)	๔๔
ประเภทและอัตราภาษีอากร	๔๕
การบริหารภาษีอากร	๔๗
พนักงานจัดเก็บภาษีอากร	๔๘
๔. การจัดเก็บภาษีอากรสมัยกรุงเทพฯ ยุคต้น	๔๙
สมัยกรุงขึ้นบูรี (พ.ศ. ๒๓๑๐ - ๒๓๒๕) . . .	๕๐
สมัยกรุงเทพฯ ยุคต้น (พ.ศ. ๒๓๒๕ - ๒๔๑๖)	๕๑
๑. ภาษีอากรสมัยรัชกาลที่ ๑ และรัชกาลที่ ๒	๕๒
๒. ภาษีอากรในสามรัชกาลหลังของกรุงเทพฯ	
ยุคต้น (รัชกาลที่ ๓ ถึงรัชกาลที่ ๕)	๕๕
๖.๑ ภาษีอากรในสมัยรัชกาลที่ ๑	๕๖
๖.๒ การปรับปรุงภาษีอากร . . .	๕๘
๕. พฤติกรรมของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบเจ้าภาษี	๖๐๙
บทบาทพระมหากษัตริย์	๖๐๙
บทบาทของข้าราชการ	๖๐๔
บทบาทของเจ้าภาษีนายอากร	๖๑๔
บทบาทของราษฎรไทย	๖๒๔
๖. ผลของการเก็บภาษีแบบบุคคลต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย	๖๒๖
ผลดีของระบบภาษีบุคคล	๖๒๖
ผลเสียของระบบภาษีบุคคล	๖๒๗
๑. รัฐไม่ได้รับรายได้จากการมากเท่าที่ควร	๖๒๘
๒. ราษฎรรับภาระภาษีหนักและไม่ยุติธรรม	๖๒๘

